

Organisationsstruktur och valframgång hos lokala partier

En jämförande intervjustudie av fem svenska kommunpartier

Abstract

Antalet lokala partier i svenska kommuner har ökat under flera decennier, något som tidigare forskning presenterat flera förklaringar till. Denna studie fokuserar på lokala partiers organisationsstruktur och undersöker genom intervjuer med centrala partiföreträdare hur denna organisationsstruktur kan skilja sig åt mellan lokala partier som har lyckats respektive misslyckats med att upprätthålla ett högt väljarstöd över flera mandatperioder. Resultaten pekar på två viktiga skillnader mellan de två grupperna av partier. För det första har partierna med kontinuerligt högt väljarstöd en mer positiv inställning till att utforma politik i dialog med medlemmar och väljare, och arbetar aktivt med det. För det andra så har partierna med kontinuerligt högt väljarstöd mindre eller inga problem med brist på medlemmar jämfört med de partier som tappat väljarstöd.

Nyckelord: politiska partier, kommuner, lokala partier, interndemokrati

Antal ord: 6861

Innehållsförteckning

1 Inledning	4
1.1 Avgränsningar	5
1.2 Bakgrund	5
2. Teori och tidigare forskning	6
2.1 Förnyelsekapacitet	7
2.2 Rekryteringsförmåga	7
3. Metod	9
3.1 Urval	9
3.2 Datainsamling (intervjuer)	10
3.3 Analysprocess	10
4 Teman	12
4.1 Brist på medlemsengagemang på lokal nivå	12
4.1.1 Få medlemmar i partiet	12
4.1.2 Yngre deltar inte i kommunpolitiken	13
4.1.3 Ont om karriärmöjligheter i lokala partier	14
4.2 Grad av interndemokrati varierar mellan partier	14
4.2.1 Grad och typ av medlemsinflytande varierar	14
4.2.2 Partierna har olika inställning till väljarinflytande	15
4.2.3 Förtroendevalda har uttalat mandat att agera självständigt i vissa partier	16
5. Diskussion	18
5.1 Brist på medlemsengagemang på lokal nivå	18
5.1.1 Få medlemmar i partiet	18
5.1.2 Yngre deltar inte i kommunpolitiken	19
5.1.3 Ont om karriärmöjligheter i lokala partier	19
5.2 Interndemokrati varierar mellan partierna	20
5.2.1 Grad och typ av medlemsinflytande varierar	21
5.2.2 Partierna har olika inställning till väljarinflytande	21
5.2.3 Förtroendevalda har uttalat mandat att agera självständigt	21
6 Referenslista	23

1 Inledning

Stora mängder uppmärksamhet har länge riktats mot kommunpolitik och dess unika politiska inslag, det lokala partiet vars organisation inte når utanför den egna kommunen (Lokala Partiers Nätverk u.å.). Just i Sverige är det kommunala självstyret ett självklart och anrikt koncept som går hela vägen tillbaka till 1862 års kommunalförordning och nuförtiden finns inskriven i grundlagen (SKR 2020b). Syftet med självstyret är att ge medborgare ute i kommunerna inflytande över många olika lokala utvecklingsfrågor, från social omsorg, till renhållning, till biblioteksverksamhet, till kommunal beskattning (SKR 2020a). Partier på kommunal nivå har alltså helt andra ansvarsområden än partier på riksdagsnivå. Lokala partier har lyckats slå sig in på den partipolitiska marknaden, ofta medan de marknadsför sig som partier med en större lokalpolitisk förankring än riksdagspartierna och därmed som bättre företrädare för kommunens invånare. Dessa lokala partier har på senare tid åtnjutit ett uppsving i popularitet. I Sverige har lokala partier som ställt upp i val ökat från 77 stycken till 316 stycken mellan åren 1982-2018, en genomsnittlig ökning med nästan 27 lokala partier per mandatperiod (Nordin och Vikman 2007, 22). Mellan åren 2014-2018 ökade lokala partiers röstandel från 4,0% till 4,4% (Eliasson och Olsson 2018). Samtidigt har också medlemsantalen hos partier på kommunnivå i genomsnitt minskat över tid vilket kan visa sig vara ett problem om kommunsverige vill vara fortsatt hälsosamt och aktivt (Van Biezen m.fl 2012).

Tidigare forskning har haft många olika metoder och tillvägagångssätt för att försöka förklara framför allt varför lokala partier uppstår. Erlingsson (2006) introducerade idén av en partientreprenör som nödvändig för processen, där partientreprenören är den drivande kraften bakom ett nytt partis idéer, ståndpunkter, organisation och liknande. Han visar på hur en sådan individ offerar tid och ansträngning på något som logiskt sett inte är värt deras tid eftersom de oftast motiveras av starka känslor gentemot redan etablerade partier. Om denna uppkomst av ett nytt parti sammanfaller med en missnöjd väljarkår som vill ändra sin röst, så kan många av dessa missnöjda väljare gå över till det nybildade lokala partiet. Erlingsson (2015) föreslår också flera strukturella orsaker till en ökning i lokala partier, däribland lägre förnyelsekapacitet hos etablerade partier. Detta innebär dåliga möjligheter för medlemmar att både avancera i partiet och påverka den politik som förs.

Syftet med den här uppsatsen är att utforska lokala partiers strukturella, sociala, och kontextuella hinder för framgång i form av partiledning, medlemsaktivitet, politiska motståndare, framgångsfaktorer, finansiella resurser och mera. För att lyckas med detta har vi genomfört kvalitativa semistrukturerade intervjuer med lokala partiers representanter från flera olika kommuner och sedan tematiskt analyserat deras uttalanden med målet att utröna intressanta och relevanta mönster från deras svar. Vårt mål var att den data vi utvinnet ur intervjuerna och de slutsatser vi drar med stöd i vår analys kommer bilda grunden för

fortsatta studier inom samma område och samtidigt bekräftar eller bestrider befintlig teori på området. Vår forskningsfråga lyder:

- *Hur skiljer sig förnyelsekapacitet och rekryteringsförmåga åt mellan lyckade och mindre lyckade lokala partier?*

1.1 Avgränsningar

Vi har valt att avgränsa studien till att utgå från partiernas förändring i valresultat mellan valen 2014 och 2018. Eftersom vi är studerar partiernas nuvarande organisation så ser vi det som lämpligt att undersöka den i relation till just de senaste två valresultaten. Vi avgränsar också studien till lokala partier i svenska kommuner och utelämnar därmed lokala partier i regionval och lokalval utanför Sverige. Ytterligare en nämnvärd avgränsning är att vi undersöker partiets organisation och inte förändringar i väljarbeteende, vilket annars är en vanlig förklaring till partiets valresultat (se avsnittet om tidigare forskning).

1.2 Bakgrund

Kommunfullmäktige är kommunens högst beslutande organ och väljs genom direktval. De representerar folket och tar beslut om allt från kommunens allmänna riktning till skattesatser, till kommunens organisation och verksamheter, till ledamöter till kommunstyrelsen och nämnder. Kommunstyrelsen utses av kommunfullmäktige. Man kan likställa dem med regeringen på riksdagsnivån. Kommunstyrelsen leder och samordnar allt arbete som pågår inom kommunen. De ansvarar också för ekonomin. Ledamöter till nämnder utses också av kommunfullmäktige. Vilka nämnder som finns utses också av kommunfullmäktige. Alla frågor som läggs fram till kommunfullmäktige förbereds först inom en eller flera nämnder. Nämnderna tar hand om den löpande verksamheten och genomför de beslut som tas i kommunfullmäktige (SKR 2020d).

Det kommunala självstyret är ett koncept som är grundlagsskyddat i regeringsformen i Sverige. Det innebär att kommunerna har ett stort ansvar och en självständighet i att fatta egna beslut, samt att beskatta sina invånare för att genomföra den verksamhet som åläggs dem (SKR 2020d). Syftet är att lokal demokrati ska få medborgare att känna större delaktighet och själva ta ansvar för sitt samhälles utveckling. Detta sker bland annat genom mindre avstånd till beslutsfattandet och lokal påverkan på beslut beroende på relevanta lokala faktorer och unika förutsättningar (SKR 2020a).

2. Teori och tidigare forskning

Tidigare forskning kring lokala partier har i stor utsträckning inriktat sig på bildandet av partier och partiernas inträde i lokala parlament. På frågor om hur och varför lokala partier uppkommer finns det alltså redan en del svar, varav några som utgör en grund för vår studie presenteras nedan.

Ett sätt att förklara uppkomsten av lokala partier är med en slags utbud-efterfrågan-modell, där efterfrågan består av missnöjda väljare och utbudet består av nybildade partier som fångar upp detta missnöje (Erlingsson 2015). Missnöjda väljare kan i sin tur antas bero på misslyckande från etablerade partier, en teori som kan appliceras på uppkomst av nya partier generellt, inte bara lokala sådana (Erlingsson 2015). I en mer specifik version av utbud-efterfrågan-modellen för partibildning så kan partibildning förstås som ett samarbetsproblem, det vill säga en konflikt mellan kollektiv och individuell rationalitet (Erlingsson, 2006). Att starta ett nytt parti är nämligen typiskt förknippat med större nackdelar än fördelar för individen. Så länge det finns ett någorlunda utbrett missnöje med etablerade partier så erbjuder partibildningen dock en kollektiv nytta. I vissa fall överbryggas denna skillnad mellan individens och kollektivets rationalitet genom att en så kallad partientreprenör, i vad som verkar strida mot hennes eget intresse, ändå startar ett nytt parti till missnöjda väljares nytta (Erlingsson 2006). Detta kan ofta förklaras av att partientreprenören har misslyckats med att driva avvikande politiska förslag inom ramen för ett redan etablerat parti. Misslyckandet ger i sin tur upphov till känslor som besvikelse och indignation, vilket motiverar partientreprenören till att starta ett nytt parti, trots medföljande nackdelar (Erlingsson 2006).

Erlingsson föreslår förutom den aktörsinriktade förklaringen ovan också tre strukturella orsaker till den generellt ökande trenden hos uppkomsten av lokala partier (Erlingsson 2015). För det första så har de etablerade partierna möjligen gått mot en lägre förnyelsekapacitet. För det andra så har väljarnas partiloyalitet sjunkit. För det tredje så kan lärande- och imitationsmekanismer förstärka den redan existerande trenden med fler lokala partier.

Det är även värt att nämna några faktorer som *inte* verkar förklara uppkomsten av lokala partier. Lokala partier erbjuder generellt sett inte några nya ideologiska perspektiv, utan delar konfliktlinjer med de etablerade partier (Erlingsson 2015). Det saknas också stöd för att ett antal strukturella lokala förutsättningar, såsom kommunstorlek, speciell geografisk kontext eller lokal näringsstruktur, skulle ha betydelse för uppkomsten av lokala partier (Erlingsson 2015). Dock verkar det förekomma en viss geografisk spridningseffekt, där lokala partier oftare uppstår i grannkommuner till kommuner där sådana redan är representerade (Erlingsson 2015).

Delar av teorin som här presenteras är sådan som förklarar skillnader mellan lokala partier och partier med riksrepresentation (vad som ofta kallas för etablerade partier). Eftersom denna studie istället fokuserar på skillnader mellan mer och mindre framgångsrika lokala partier så är vi intresserade av i vilken utsträckning teorin ovan kan bidra till förståelse kring skillnader mellan lokala partier. Av detta skäl, och av utrymmes- och resursskäl så fokuserar vi på de två variabler som vi också nämner redan i forskningsfrågan: förnyelsekapacitet och rekryteringsförmåga.

2.1 Förnyelsekapacitet

Erlingsson beskriver förnyelsekapacitet som bestående av två delar: dels möjligheten för medlemmar att påverka vilken politik som partiet bedriver, dels möjligheten att för den som vill avancera i organisationen. Vi utsträcker den första delen till att förutom medlemmar även gälla väljares möjlighet att påverka partiets politik. Erlingsson skriver att etablerade partiers förnyelsekapacitet har blivit sämre över tid, det vill säga att medlemmarna fått mindre inflytande över politiken, och att karriärvägarna från gräsrotsnivå blivit svårare (Erlingsson 2015). Det är alltså i relation till denna utveckling som vi väljer att undersöka lokala partiers förnyelsekapacitet. Erlingsson använder begreppet förnyelsekapacitet för att skilja lokala partier åt från etablerade partier. Teorin är att ju lägre förnyelsekapaciteten är hos de etablerade partierna, desto högre blir sannolikheten för att lokala partier bildas (Erlingsson 2015). Generellt sjunkande förnyelsekapacitet bland etablerade partier är en delförklaring till det generellt ökande stödet för lokala partier (Erlingsson 2015). Vi tar resonemanget vidare genom att undersöka variation i förnyelsekapacitet mellan olika lokala partier istället för mellan lokala och etablerade partier.

2.2 Rekryteringsförmåga

Partier fyller ett antal olika funktioner i ett politiskt system, varav en sådan är rekrytering (Hagevi 2015). Detta syftar både på rekrytering av medlemmar och rekrytering till offentliga uppdrag, såsom kommunfullmäktige- och nämndposter. På grund av generellt sjunkande medlemsantal så har den senare formen av rekrytering, rekrytering till offentliga politiska uppdrag, blivit en viktigare funktion för partier (Boogers och Voerman 2010). En studie av lokala partier i Nederländerna kom fram till att lokala partier var bättre än de etablerade partierna på att nominera tillräckligt många kandidater till politiska uppdrag (Boogers och Voerman 2010). Detta talar för att lokala partier kan ha en i detta avseende bättre rekryteringsförmåga, men också för att skillnader i rekryteringsförmåga mellan olika lokala partier kan vara en viktig faktor att studera.

När det kommer till rekrytering av partimedlemmar så är den generella trenden sjunkande medlemstal (Van Biezen m.fl. 2012). Denna trend är så stark att det har föreslagits att dagens låga medlemsantal överhuvudtaget inte kan ses som ett mått på ett partis organisatoriska förmåga (Van Biezen m.fl. 2012). Många partier fokuserar istället på att nå ut med sin politik på andra sätt än genom medlemmar, vilket helt enkelt väcker frågan om vilken betydelse partiernas rekryteringsförmåga egentligen har. Detta handlar dock om förmågan att rekrytera medlemmar och gäller inte förmågan att rekrytera och nominera kandidater till politiska uppdrag.

3. Metod

Vi har genomfört en komparativ fallstudie med ett kvalitativt tillvägagångssätt i form av intervjuer för att samla in data från fem olika lokala partier, i enlighet med Bryman (2012). Vårt val av en komparativ design motiverades av Bryman (2012, s. 72) då vår ambition var att främst utforska och beskriva lokala partiers olika situationer, samt reflektera över deras koppling till befintlig teori (Bryman 2012, s. 75). Vi begränsades till stor del av arbetets omfång, vilket innebar att vi var tvungna att avgränsa oss till att inte försöka oss på att definitivt förklara eventuella mönster eller samband. Vårt mål var alltså att förstå lokala partier bättre genom att sätta dem i relation till varandra och därmed kunna utläsa intressanta mönster och andra intressanta aspekter av partierna, deras medlemmar och deras kontext. På det sättet ger vi framtida forskare en akademisk grund att stå på och möjlighet att vidareutveckla de idéer och tankar vi framför i vårt diskussionskapitel. För att kunna förstå den kontext som varje parti befann sig i vid tidpunkten för studien valde vi att samla in relevant data genom att intervjua representanter från varje parti för att på det sättet få en djupare bild av hur partiet fungerade, hur medlemmarna interagerade och relationen till samhället i övrigt ser ut. Vi är medvetna om att den data vi får ut genom intervjuerna är färgad av intervjupersonernas personliga uppfattningar och perspektiv (Bryman, 2012, s. 399).

3.1 Urval

Inför urvalsprocessen valde vi att följa Brymans (2012, s. 75) råd om att välja fall som representerade olika extrema aspekter av den undersökta kontexten. Vi valde att fokusera på svenska lokala partier som existerade och vid tillfället hade haft minst ett mandat i kommunfullmäktige både denna och förra mandatperioden. Sedan delade vi in partierna i två potentiella grupper för senare analys, mindre och större partier. Storleken på partierna en bra utgångspunkt för urval då det var lätt att hitta data, samtidigt som en stor del av vårt intresse såg på faktorer vi trodde skulle påverkas av partistorlek. Vi samlade in förslag på partier enligt subjektiv urvalsmetod, eller generic purposive sampling, utifrån deras storlek och röstandelsutveckling i det senaste valet enligt valmyndigheten. Sedan kontaktade vi partirepresentanter tills tillräckligt många hade bokat in intervjuer (Bryman 2012, s. 418). Anledningen att vi valde att utgå från en subjektiv urvalsmetod var delvis att vi hade så kort tid att vi inte kunde förlita oss på att de slumpmässigt utvalda partierna skulle återkomma till oss med intervjubokning samt att Vi avgränsade oss till max 6 intervjuer på grund av tids- och ordantalsbegränsningar, vilket i slutändan blev 5 stycken efter ett sent avhopp.

3.2 Datainsamling (intervjuer)

Vår datainsamling skedde genom intervjuer med partirepresentanter i enlighet med Bryman (2012). Vi konstruerade en intervjuguide som grundades i den befintliga teorin som producerats om lokala partier. Vi lade också till flera frågor allteftersom studien pågick då vi identifierade fler intressanta områden att undersöka. Intervjuerna var semistrukturerade och frågorna var utformade för att möjliggöra så öppna svar som möjligt. Intervjufrågorna fokuserade på partirepresentanternas egna perspektiv på många olika frågor om partiet, se bilaga 1 för komplett intervjuguide. Intervjuerna var mellan 30-60 minuter långa och genomfördes via Zoom eller telefon beroende på intervjupersonens preferens. Efter genomförd analys skickade vi citaten tillbaka till intervjupersonerna för kommentarer och ändringar med syftet att ytterligare öka intervjuarens reliabilitet relaterat till hur vi tolkat dem. Det bör nämnas att intervjuerna inte transkriberades ordagrant utan genom en intelligent tolkning av det som sades, vilket är varför det var viktigt att citaten skulle bekräftas av intervjupersonerna. Intervjupersonernas namn, deras partier, och annan direkt identifierande information skrevs inte ut i uppsatsen, vilket intervjupersonerna informerades om både innan och under intervjuerna, med syftet att öka reliabiliteten i deras svar och få så sanningsenliga och uppriktiga svar som möjligt. Sådan identifierande information har ersatts med fiktiva namn istället. Vi försökte inte applicera våra slutsatser på fler lokala partier än de som intervjuades, eftersom en god extern validitet inte är en styrka av den kvalitativa inriktningen vår studie använt sig av.

Tabell 1. Anonymiserade beteckningar och annan information om partierna i studien.

Partibeteckning	Kodnamn	Roll	Storlek	Datum	Varaktighet
Parti A	Anders	Ordförande KS	Stort	4/12	37 min
Parti B	Lars	Partiordförande	Stort	3/12	60 min
Parti C	Karl	Partiordförande	Stort	4/12	60 min
Parti D	Thomas	Partiordförande	Litet	3/12	46 min
Parti E	Janne	Sekreterare, gruppledare	Litet	3/12	38 min

3.3 Analysprocess

Vi analyserade datan på ett tematiskt vis enligt Braun och Clarkes (2006) sex steg till tematisk analys. Vi diskuterade ingående hur vi skulle genomföra stegen för att undvika missförstånd och möjliggöra ett analytiskt tillvägagångssätt med hög validitet.

Steg 1: Redan när intervjuerna transkriberades påbörjades analysen genom att vi började göra oss bekanta med den insamlade datan. Vi började se vissa mönster, likheter och fick idéer som vi kunde använda i senare steg för att koda datan.

Steg 2: Kodandet av datan började genom att vi noggrant läste igenom transkriptionerna två gånger, varpå vi vid det andra tillfället kodade datan individuellt och separat från varandra. Vi utgick här mycket från den tidigare teorin i ämnet och de operationella indikatorer som vi tidigare beskrivit för att bilda grunden av koderna, men andra koder användes också då vi såg behov av det. Våra kodningsresultat jämfördes med varandra och justerades efter diskussion för att spegla vår gemensamma bild.

Steg 3: Vi sorterade koderna och dess tillhörande data under potentiella teman. Det är här den faktiska handgripliga analysen faktiskt började. Utmaningen här var att vissa koder lätt kunde passa in i flera teman, men avgränsningar gjordes för att kunna presentera datan på ett enhetligt och strukturerat sätt.

Steg 4: Här gick vi tillbaka till våra föreslagna teman och försökte kritisera och utvärdera om de faktiskt borde räknas som teman eller om vissa teman borde räknas som ett större. Vi utgick från att data inom teman borde hänga samman på ett meningsfullt sätt, medan det borde finnas tydliga skillnader mellan teman. Sedan gick vi tillbaka till transkriptionerna och läste igenom dem med våra teman i åtanke för att se så att vi inte felaktigt tolkat eller missförstått datan och på det sättet öka validiteten i våra valda teman. I slutet av det här steget hade vi en bra bild av vilka våra teman var, hur de passar ihop och vad de berättade om datan.

Steg 5: Här identifierade vi 'hjärtat' i våra teman och definierade tydligare vad temat omfattade och förklarade. Vi namngav också våra teman här. Vi delade in övergripande teman i mindre underordnade teman för lättare översikt.

Steg 6: Vi presenterade sedan datan på ett lättillgängligt sätt i vår rapport tillsammans med de teman vi utforskat. Det är detta som syns i vår analys när vi beskriver våra olika teman och förklarar hur ett visst tema förhåller sig till tidigare teori, vår forskningsfråga, och dess relation till andra teman.

4 Teman

4.1 Brist på medlemsengagemang på lokal nivå

Vikten av vanliga medlemmars engagemang i partiaktiviteter betonas av alla intervjuobjekt samtidigt som flera av dem beskriver sin oro över kommunpolitikens minskande medlemsengagemang. Anders uttrycker sig i termer av privata kontakter i samhället:

De är jätteviktiga, alltså jag pratade ju om de här tentaklerna ute i samhället för att fånga upp en massa saker, så vikten av att finnas med och delta i partiet men kanske ändå inte sitta på en förtroendepost är jätteviktig, för det är där du får signalerna om vad som händer ute i samhället.

Lars beskriver socialdemokraternas situation i sin hemkommun som lika oroväckande som sitt eget partis situation och säger att det påverkar hela det demokratiska systemet negativt. Thomas uttalar sig också negativt om medlemsutvecklingen, men betonar att det är antalet aktiva medlemmar som är viktigt och inte den totala medlemsskaran eftersom det är nedlagd tid och inte medlemsavgifter som faktiskt inverkar på partiets verksamheter. Detta eftersom de mottar finansiella resurser i form av partistöd, medan bristen på volontärer försämrar möjligheten att genomföra en framgångsrik valkampanj. Thomas avslutande ord beskriver problematiken under det kommande året:

Vi ska ta beslut på årsmötet i mars om vi ska ställa upp i nästa val eller inte. Då är det jag som ställt lite villkor att det måste bli mer engagemang. Utmaningen är att hitta fler som engagerar sig, därför att jag känner att jag inte orkar med om det ska fortsätta som det varit det senaste året.

4.1.1 Få medlemmar i partiet

Många av de intervjuade visar på en oroväckande trend i medlemsantalet inte bara för de egna partierna, utan också för rikspartierna i kommunerna. Janne säger att hans parti har en trogen medlemsskara men att de börjar droppa av på grund av dödsfall eller större fokus på karriär, och att han tror att alla partier har liknande problem. Lars tror att sossarna har många medlemmar, men det till trots inte har många aktiva. Thomas säger att de inte har så många medlemmar i partiet längre och att han märkt att situationen är likadan hos andra partier i kommunen. Thomas beskriver också motivationsproblem:

[...] det är svårt att engagera människor. människor vill gärna vara med och säga vad de tycker, speciellt om det ska byggas på deras granntomt eller något. Eller såna här enfrågesaker. Men när det handlar om att göra jobb och ställa upp och engagera sig

och lägga tid på att fixa och greja med valgrejer eller städa partilokaler, eller you name it. Då är det inte lika roligt längre.

Thomas tror också att lokala partier missgynnas starkt av att dubbelt medlemskap i partier inte är tillåtet. Han ger specifikt exemplet då vissa medlemmar i hans parti ville stötta riksomspännande partier på riksdagsnivå, men inte tilläts på grund av hur stadgarna i dessa partier är utformade. Eftersom enbart medlemmar är inbjudna till medlemsmöten kan det då innebära färre personer som blir aktiva. Anders varnar om att man måste akta sig för demokratiskt underskott inom sitt parti, men pratar inte om svårigheter med för få medlemmar alls. Karl upplever inte heller problem med för få medlemmar, utan hans parti har istället högst medlemsantal och flest aktiva medlemmar av alla intervjuade. Karls hemkommun har också den minsta populationen med en stor marginal av de kommunerna vi tittat på. Han förklarar detta genom partiets fokus på informationsspridning till nyinflyttade, samt sakfrågor som berör yngre medborgare.

4.1.2 Yngre deltar inte i kommunpolitiken

Att yngre sällan är lika aktiva i partierna som till exempel pensionärer framgår tydligt i intervjuerna. Jannes tidigare kommentar om lågt medlemsantal på grund av dödsfall och resten av hans intervju svar pekar på en hög medelålder bland medlemmarna. Thomas uttrycker flera gånger önskningar om att yngre personer, under 75 års ålder, ska engagera sig och ta plats i partiet. Om omsättning i partiledningen säger Anders:

I den yttersta partiledningen så har vi haft väldigt låg omsättning. Alltså den omsättning som sker i partiet är oftast yngre människor, tyvärr. Och då brukar det vara så att man hittar någon ny kärlek nästans, så byter man kommun, eller så börjar man studera uppe i Umeå universitet så byter man kommun. Så den omsättning som varit har framförallt varit på yngre medlemmar.

Anders säger krasst att utan pensionärer som aktiverar sig i politiken så kommer kommunsverige att dö, men betonar att hans parti nog har en "hyggligt" bra yngre väljarbas. Han tror att ett fokus på lokalpolitiken och för kommunens bästa gör partiet mer attraktiva för yngre. Karl är också optimistisk till hans partis profil:

Själv är jag ju sjuttio plus då, men jag försöker att hålla ner min roll och att inte profilera mig så mycket, men det blir ju ändå en del profilering mot mig, men de övriga partierna skulle jag ju vilja säga, de är mycket mer gubbiga än vad vi är, och har väldigt få kvinnor. Vi försöker ju att föra fram yngre tjejer hela tiden. [...] Jag tror faktiskt det har en stor betydelse, den profilen vi försöker skapa runtomkring partiet.

4.1.3 Ont om karriärmöjligheter i lokala partier

Flera intervjusvar visar på svårigheter att faktiskt skapa sig en politisk karriär i lokala partier, men inte på grund av stelhet i partiledningsomsättningen utan snarare på grund av det begränsade antalet uppdrag, deras omfattning och avsaknaden av partiavoden. Om man då jämför traditionella yrken med att vara högt uppsatt i ett lokalt parti så visar det tydligt att det inte är lika attraktivt ur ett karriärperspektiv att satsa på att bli politiker på heltid.

Janne pratar om hur två högt uppsatta partimedlemmar hoppade av sina uppdrag för att lägga större fokus på sin karriär och de "avancerade arbetsuppgifter" de hade på jobbet och hur en annan högt uppsatt tidigare medlem nu istället sitter som vice kommunalråd för ett riksparti. Han berättar också att det dock kan gå riktigt snabbt att ta sig upp till toppen och ger exempel på en ny medlem som gick direkt upp till kommunfullmäktige på mindre än en mandatperiod. Lars säger att vissa personer med uppdrag i partiet hoppat av eftersom arbetslivet ställde krav. Han pratar också om att folk verkar tröttna efter några år in i en mandatperiod och då hoppar av, vilket indikerar att man ser politiken som en hobby och inte som en potentiell karriär. Karl säger att deras enda avhopp i kommunfullmäktige på senare tid har berott på ett fokus på nya karriärmöjligheter av den avhoppade ledamoten. Generellt sett så är heltidsuppdrag mycket sällsynta, oftast reserverade för ett eller två kommunalråd medan resterande ämbeten i nämnder eller kommunfullmäktige enbart innebär sysselsättning på deltid. Det är också intressant att inte ett enda parti av de vi kollat på har arvoderade uppdrag inom partiet, vilket skulle innebära att alla aktiva medlemmar engagerar sig av andra anledningar än pengar.

4.2 Grad av interndemokrati varierar mellan partier

Arbetet med och inställningen till interndemokrati och väljarinflytande varierar mellan partierna. På vissa punkter är skillnaden liten, men framförallt när det kommer till former för medlemsinflytande och inställning till väljarinflytande så skiljer sig partierna åt. Janne, från Parti E, kan inte peka ut något särskilt arbete med någon av punkterna. Å andra sidan arbetar Parti A, B, C och D med regelbundna medlemsmöten och i viss utsträckning andra former för medlemsinflytande. Dessutom ger intervjuobjekten från Parti A, B och C uttryck för en positiv inställning till väljarinflytande över partiets politiska ställningstaganden, och de beskriver också att det görs något slags arbete för att uppnå detta.

4.2.1 Grad och typ av medlemsinflytande varierar

Fyra av partierna har former och rutiner för medlemsinflytande, medan ett parti, parti E, mer eller mindre saknar sådana former och rutiner. Vi använder här medlemsinflytande för att

beskriva partimedlemmars inflytande över utformningen av partiets politik, val av partiföreträdare och andra frågor av betydelse för partiet.

Fyra av partierna håller regelbundna medlemsmöten, där partiets ställningstaganden i olika frågor i fullmäktige diskuteras. Parti E, det enda parti som inte håller regelbundna medlemsmöten, håller istället sina styrelsemöten öppna för medlemmar. Överlag har dock medlemsmötena inte en direkt beslutande funktion. Ett parti beskriver sina medlemsmöten som rådgivande dialog, ett annat som en form av politisk förankring i den egna organisationen, ett tredje som en påverkansmöjlighet för medlemmarna och det fjärde säger att medlemsmötet inte ska utgöra en partipiska gentemot fullmäktigegruppen. Parti B låter även medlemsmötet rösta i vissa frågor av särskild vikt för partiet, såsom särskilt viktiga politiska sakfrågor och frågor om samarbete med andra partier. Förutom medlemsmöten så använder Parti B också en intern facebookgrupp för diskussioner bland sina medlemmar. Därifrån kan frågor sedan tas vidare till månatliga medlemsmöten.

Direkta omröstningar på medlemsmöten är undantag hos alla partier, men sker vid särskilda tillfällen. Hos Parti A har det skett två till tre gånger på 15 år, hos Parti D endast vid ett tillfälle, när en partiledare avsattes. Parti B använder det oftare än så, men har ingen fastlagd ordning för vilka beslut som ska fattas genom omröstning på medlemsmöten:

Det finns ingen formalia runt det, men vi känner ju själva det när saker är svåra och att partiet står och väger och att det är brännande frågor. Jag vet inte riktigt vart initiativet kommer [från]. Vi kan ta [en viktig politisk fråga i kommunen] som exempel, då satt jag och en till i partiet i kommunstyrelsen och röstade på ett visst sätt. Det klagades en del över det då, många tyckte att det inte riktigt speglade vad partiet står och vill. Då tyckte vi det var bättre [med omröstning]. Det kanske var på mitt initiativ, då kör vi på medlemsomröstning.

4.2.2 Partierna har olika inställning till väljarinflytande

Förutom medlemmarna själva så kan också väljarnas uppfattningar, eller partiets bild av dessa, spela en roll för partiets politiska och strategiska beslut. Betydelsen av att ta hänsyn till väljarnas uppfattningar värderas olika av intervjuobjekten. Vissa ser väljarkontakter mer som envägskommunikation, en chans till marknadsföring av partiet, medan andra poängterar dialogens betydelse. Här identifierades också en skillnad mellan de lyckade och de misslyckade partierna. I intervjuerna med företrädare för de lyckade partierna värderas väljardialogen högre, och man är inte rädd att uppfattas som populistisk. Tvärtom ser man det mer som partiets uppgift att vara en kanal för kommuninvånarnas åsikter, snarare än att tillhandahålla en färdig politisk agenda. Anders från Parti A beskriver partiets inställning så här:

Det gäller ju att försöka att vara så nära medborgarna som möjligt, fånga så mycket upp vad medborgaren tänker och tycker som möjligt och sen sätta det i ett valprogram som man sen kan stå för.

Partiet måste visserligen kunna stå för valprogrammet, men en viktig grund för valprogrammet är ändå att man fångar upp så mycket som möjligt av medborgarnas uppfattningar. Lars, från parti B, ger två exempel på viktiga politiska frågor där partiet har tagit intryck av vad kommuninvånarna tycker, och säger så här:

En del kallar det ju populism kanske. Men det är klart man måste... Lyssnar man inte på vad invånarna har för åsikter och om det är något många tycker är fel, det är klart man måste svara upp mot det. Det har i alla fall vi gjort.

Parti C har bjudit in allmänheten tillsammans med personer från det lokala kultur- och föreningslivet för att diskutera deras förutsättningar. Dessa tre partier arbetar alltså aktivt med att ta intryck från väljare och intressegrupper i kommunen. Thomas, från Parti D, uttrycker förvisso att det är viktigt att partimedlemmar pratar politik med familj och bekanta, men säger också att de inte sysslar med ”röstfiskeri”: “Det är klart vi försöker lyssna av, men något röstfiskeri vill vi inte hålla på med. Vi är inte ute efter makt.”

Janne från Parti B säger att det är viktigt att partiet fattar beslut som man ”kan prata med folk om”, men partiet arbetar inte aktivt med att ta reda på och ta hänsyn till vad väljarna har för uppfattningar.

4.2.3 Förtroendevalda har uttalat mandat att agera självständigt i vissa partier

En annan aspekt på interndemokrati som kommer fram i intervjuerna är i vilken utsträckning partiets företrädare i fullmäktige och nämnder har ett uttalat mandat att rösta självständigt, eller om de förväntas rösta enligt en partilinje. På denna punkt verkar partierna inte skilja sig åt särskilt mycket. Man ger helt enkelt frihet att rösta som man tycker är lämpligt, men under ansvar att man lyssnar på vad som framkommer under medlemsmöten.

Lars från Parti B beskriver partiets förhållningssätt så här, som svar på vem som fattar definitiva beslut om hur partiet ska rösta i nämnder och fullmäktige:

[...] de som då har de ordinarie platserna i respektive nämnd eller kommunstyrelse eller fullmäktige, de är ändå ansvariga för det. Men hela partiet har egentligen möjlighet, alla som är med i partiet, har möjlighet att se vad som är på gång och ge sin input.

Det verkar finnas en förväntan att partiets företrädare lyssnar på partiet, men samtidigt betonas att de inte behöver följa någon partilinje. Dock håller Parti B, som nämns ovan,

medlemsomröstningar i vissa viktiga politiska frågor. Thomas, från Parti D, beskriver en liknande linje:

[V]i har inte partipiska, utan vi resonerar om varje sakfråga och sen har vi beslutat att de som har förtroendeposter, typ sitter i kommunfullmäktige, de röstar som de tycker är rätt när vi sitter där. Sen är det klart att vi lyssnar på [medlemsmöten].

Karl från Parti C säger också att ställningstagande i nämnder är upp till varje företrädare, men att det under partiets sex år i kommunfullmäktige ännu inte uppstått några meningsskiljaktigheter mellan partiföreträdare och parti som inte beror på missförstånd.

5. Diskussion

I vår analys av materialet identifierade vi alltså två huvudteman. I det följande kommer dessa båda huvudteman, tillsammans med tillhörande underteman, diskuteras i relation till forskningsfrågan, som här upprepas:

- *Hur skiljer sig förnyelsekapacitet och rekryteringsförmåga åt mellan lyckade och mindre lyckade lokala partier?*

5.1 Brist på medlemsengagemang på lokal nivå

Ett av de huvudteman som identifierades i materialet var en brist på medlemsengagemang på lokal nivå. För några av partierna utgör denna brist ett direkt hot mot partiets existens, medan andra har en mer stabil situation. Endast ett av partierna säger att de inte har några problem med bristande medlemsengagemang, men de två partier som har störst problem är de två partier som har tappat väljarstöd. Bristande medlemsengagemang skulle kunna vara både en orsak till och en effekt av förlorat väljarstöd, men det är åtminstone tydligt att det bland de partier som studeras är det de mindre partierna som har störst problem. Med det sagt så har även partier bland de större partierna problem med aspekter inom temat.

5.1.1 Få medlemmar i partiet

Som var att förvänta så har flera av de studerade partierna inte bara brist på medlemsengagemang utan också ett litet antal medlemmar. Intervjuobjekten tror dock inte att de skulle ha större problem än lokalavdelningarna hos partier med riksdagsrepresentation. Tvärtom uttrycker företrädare för två av de större partierna inte alls någon medlemsbrist eller svårighet att fylla poster. Detta har också visst stöd i tidigare forskning som menar att lokala partier kan ha enklare att rekrytera lokalt än rikspartier (Boogers - Voerman). När det kommer till antal medlemmar så finns det alltså en skillnad mellan grupperna. Frågan är dock vilken betydelse medlemsantalet verkligen har för partiets organisatoriska förmåga, och i längden för dess förmåga att locka väljare. Det är lätt att föreställa sig att partimedlemmar skulle vara viktigt för partiets förmåga att marknadsföra sin politik, särskilt lokalt. Dessutom borde fler medlemmar leda till en rikare och starkare organisation. Samtidigt har det föreslagits att den generella trenden med minskande partimedlemskap innebär att medlemssiffror inte kan användas som en indikator på styrkan i en partiorganisation, och huvuddelen av partiernas ekonomiska resurser kommer från partistöd, inte medlemmar (Van

Biezen 2012). Allt för få medlemmar borde dock riskera partiets existens, vilket också framkommer hos ett av de mindre partierna.

5.1.2 Yngre deltar inte i kommunpolitiken

Vi upptäckte ett för oss nytt problemområde, nämligen det faktum att lokala partier för det mesta upplever att yngre inte deltar i kommunpolitiken. Här är viktigt att betona att med 'yngre' så menas personer yngre än 75 år. Vi har inte någon teori vi kan återkoppla till här men vill ändå lyfta diskussionen för att framtida forskning ska se på problemet. Alla intervjuade partirepresentanter uttryckte att antingen deras egna eller andra partier i den egna kommunen har stora problem med att aktiva medlemmar i stort består av personer i pensionsålder. Det finns många potentiella orsaker som skulle kunna påverka den här utkomsten, men vi skulle vilja peka på några som vi anser specifikt bör undersökas.

En faktor vi tror kan påverka är att ju äldre en person blir desto mer sedentär blir deras livsstil generellt sett. Vad innebär detta för kommunpolitiken då? Om du vill engagera sig i politiken och sätta sig in i ett visst partis program och sedan erbjuda sin egen fritid för att bidra till partiets framgång, så vill du förmodligen veta att din ansträngning kommer betala av sig. I intervjuerna uttrycktes att vanliga anledningar till att folk hoppar av från poster är på grund av nya karriärmöjligheter, kärlek, eller studier. Det råkar också vara så att pensionärer inte arbetar, de söker inte efter kärlek utanför den egna kommunen och dejtar inte på distans, och de flyttar inte för att studera på annan ort. Alla de tre anledningarna till flytt passar bättre in på människor under 75.

Om vi istället ser på faktorer som positivt påverkar förutsättningarna till lokalpolitiskt deltagande så tror vi att viktiga faktorer kan vara till exempel stor andel ledig tid, ekonomiskt oberoende, sökande efter socialt umgänge, och att vara långsiktigt engagerad i samhället man bor i. Dessa faktorer passar bättre in på pensionärer än arbetande vuxna.

Vi rekommenderar alltså att framtida forskare ser närmare på dessa eller andra faktorer som kan påverka kommunpolitikens framtida överlevnad då nuvarande siffror är oroväckande enligt aktiva kommunpolitiker. Ett yngre engagemang i kommunpolitiken skulle kunna vara viktigt för det lokalpolitiska deltagandet och de lokala partiernas framtid överhuvudtaget.

5.1.3 Ont om karriärmöjligheter i lokala partier

I den utsträckning det är svårt att göra karriär eller "bli politiker" i de lokala partierna så verkar det inte bero på stelhet i organisationen, alltså vad som skulle kunna kallas för bristande förnyelsekapacitet. Istället beror det mer på de ekonomiska förutsättningar som

råder inom lokalpolitiken, i kombination med avsaknaden av en högre organisation att fortsätta sin karriär in i, vidare från lokalpolitikens begränsningar. Avsaknaden av en högre, mer professionaliserad organisation är specifik för lokala partier och kan tänkas påverka deras rekryteringsförmåga negativt. I detta skiljer sig dock inte de lokala partierna åt från varandra. Inga av partierna i studien har till exempel några av partiet självt arvoderade uppdrag.

Lokala partier kan möjligtvis också ses som tillfälliga entiteter på den kommunala scenen, då de i många fall inte överlever mer än ett par mandatperioder som mest. Om man ska göra karriär vill man generellt sett att karriären ska finnas kvar även om åtta år. Även om din gamla yrkesroll elimineras från ett företag så kan du ta med dig referenserna därifrån och söka ett nytt liknande jobb. Det är inte möjligt i samma utsträckning för kommunpolitiker. Där kan du enbart bli vald i din egen hemkommun, så dina möjligheter att bli aktiv i andra partier begränsas kraftigt. Sedan måste din världsbild och ditt sätt att se på saker matcha överens med de potentiella partierna som finns i kommunen, vilket ännu mer begränsar dina valmöjligheter. Problemen här demonstrerades i intervjun med Thomas där han beskriver svårigheterna då han själv försökte gå med i andra partier, men i slutändan valde att inte göra det.

Ett annat potentiellt problem är finansiell ersättning för den tid man lägger ner som partipolitiker. Man får ofta en viss summa i arvode för den tid man lägger ner, men den ersättningen uppgår väldigt sällan till 100% oavsett hur stort partiet är. Bland de vi intervjuade var den högsta ersättningsgraden mindre än 100%. Detta innebär att inte alla har råd att enbart vara politiker, alternativt måste vara både politiker och samtidigt ha en annan inkomst. Det innebär som minst problem med jobbplanering och hur man ska fördela tiden hos sin arbetsgivare och för politiska ändamål. Som mest innebär det att du inte har möjlighet alls att arbeta politiskt eftersom det går ut över din inkomstkälla negativt. Ett exempel skulle vara någon som arbetar utan fast schema i form av till exempel timanställning och andra liknande icke-schemalagda arbeten. En sådan person skulle inte kunna garantera att de kan närvara vid nämndmöten eller liknande och kan därför avskräckas från att ens försöka nå till den punkten i sin politiska karriär.

5.2 Interndemokrati varierar mellan partierna

Det andra huvudtema som identifierades i materialet var en variation mellan partierna när det kommer till olika aspekter av interndemokrati. Både medlemsinflytande och väljarinflytande över politiken hänger samman med förnyelsekapacitet hos partierna, eftersom möjligheten för medlemmar att påverka och förändra hur partiet ställer sig i politiska och strategiska frågor, och vilka personer som nomineras till förtroendeposter. Mer demokratiska interna beslutsprocesser kan alltså tolkas som en högre förnyelsekapacitet.

5.2.1 Grad och typ av medlemsinflytande varierar

Variationen i förekomst av regelbundna medlemsmöten, diskussionsforum i sociala medier och direkt beslutande medlemsomröstningar visar på en skillnad mellan större och mindre partier. Kombinationen av högre medlemsinflytande och fler vägar till medlemsinflytande gör att denna aspekt av förnyelsekapacitet skiljer sig till de större partiernas fördel. Skillnaden som beskrivs i detta undertema ger alltså stöd för att förnyelsekapacitet kan ha betydelse på utbudssidan av utbud-efterfrågan-modellen.

5.2.2 Partierna har olika inställning till väljarinflytande

Förutom medlemmarnas inflytande så undersöker vi hur partierna förhåller sig till väljares uppfattningar när de utformar politik. De tre större partierna menar att de tillmäter väljarna vikt i stora politiska frågor, och det ges dessutom uttryck för ett ideal där partiet fungerar som en lokalpolitisk kanal för väljarnas politiska uppfattningar. Detta skiljer sig från de mindre partierna, som varken arbetar aktivt med väljardialog, eller verkar dela samma ideal om partiets roll. Eftersom vi menar att väljarinflytande är en del av förnyelsekapacitet så är förnyelsekapaciteten hos de mindre partierna sämre även på denna punkt.

5.2.3 Förtroendevalda har uttalat mandat att agera självständigt

Att förtroendevalda har mandat från partiet att rösta självständigt gäller för alla partier i studien. Detta skulle kunna tolkas på olika sätt. Avsaknaden av partipiska är på ett sätt ett tecken på hög förnyelsekapacitet om det innebär att förtroendevalda kan lyssna fritt på väljare och medlemmar utan att behöva förhöra sig om och rösta efter partiledningens linje i varje fråga. Samtidigt kan ju partiets linje vara satt genom medlems- och väljarinflytande. Då blir istället friheten ett hinder för att medlemmarnas och väljarnas politiska vilja ska slå igenom. Huruvida detta tema ska ses som en del av en hög eller låg förnyelsekapacitet kan alltså tänkas bero på hur demokratiskt partiet är organiserat i övrigt.

Förutom detta så är det också möjligt att flera partiers rekryteringsproblem gör att de måste ha en tillåtande attityd mot sina företrädare. Om en hårdare linje innebär konflikter och avhopp, så kan det vara riskfyllt i ljuset av en svag rekryteringsförmåga. Detta förklarar dock inte att även partier som påstår sig ha god förmåga att ersätta avhopp ger sina förtroendevalda mandat att fatta självständiga beslut.

För att sammanfatta så pekar vår studie på att både förnyelsekapacitet och rekryteringsförmåga skiljer mer och mindre lyckade lokala partier från varandra. Dock gäller

detta inte alla aspekter av förnyelsekapacitet och rekryteringsförmåga. När det gäller förnyelsekapaciteten så har de mer lyckade partierna i studien överlag ett mer aktivt arbete med att lyssna på väljare och medlemmar vid utformningen av politik. Däremot så skiljer sig partierna inte åt när det kommer till den andra aspekten av förnyelsekapacitet, möjligheten att göra karriär, vilken begränsas mer av lokalpolitikens speciella förutsättningar än av själva partiet. Rekryteringsförmågan skiljer sig på så sätt att åtminstone vissa av de lyckade partierna har mindre eller inga problem med medlemsrekrytering och nomineringar till offentliga uppdrag, till skillnad från övriga partier. Betydelsen av dessa skillnader är inget som vi kan svara på utifrån våra resultat. En spekulering är att rekryteringsproblemen, i den utsträckning de existerar, är mer en konsekvens av än en förklaring till försämrade valresultat, och att skillnaden i förnyelsekapacitet är en troligare potentiellt förklarande faktor, tack vare sin betydelse som konkurrensfördel gentemot de etablerade partierna.

6 Referenslista

van Biezen, Ingrid; Mair, Peter och Poguntke, Thomas. 2012. Going, going, . . . gone? The decline of party membership in contemporary Europe. *European Journal of Political Research* 51(1): 24–56. doi: 10.1111/j.1475-6765.2011.01995.x

Boogers, Marcel och Voerman, Gerrit. 2010. Independent Local Political Parties in the Netherlands. *Local Government Studies* 36(1): 75-90. doi: 10.1080/03003930903435807

Bryman, Alan. 2012. *Social Research Methods*. 4. uppl. Oxford, Oxford University Press.

Braun, Virginia; Clarke, Victoria. 2006. Using thematic analysis in psychology. *Qualitative thematic analysis in psychology*. 3(2): 77-101. DOI: 10.1191/1478088706qp063oa.

Eliasson, Anders; Olsson, Jonas. 2018. Sveriges lokala partier går framåt i årets val. *SVT*. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/lokala-partier-skordar-framgangar-nej-klar> (Hämtad 2020-11-29)

Erlingsson, Gissur Ó. 2015. Utmanare i kommunala val: lokala partier. I Hagevi, Magnus (red.). *Partier och partisystem*. Lund: Studentlitteratur.

Erlingsson, Gissur Ó. 2006. Varför bildas nya partier? Vrede och revanschlust som beslutsmobiliserande faktorer. *Sociologisk forskning* 43(3): 42-72. Beständig URL: <https://www-jstor-org.ludwig.lub.lu.se/stable/20853491>

Hagevi, Magnus. 2015. Partier och partisystem. I Hagevi, Magnus (red.). *Partier och partisystem*. Lund: Studentlitteratur.

Lokala Partiers Nätverk. *Lokala Partiers nätverk*. <https://lokalapartier.se/hem/index.html> (hämtad 2021-01-02)

Nordin, Mattias; Vikman, Ulrika. 2007. *Nya lokala partier i Sverige : En studie av möjliga orsaker till partibildningar på lokal nivå åren 1982-2002*. Kandidatuppsats, Uppsala universitet. Hämtad från <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:uu:diva-7622>

SKR. 2020a. *Därför är självstyrelse bra*. <https://skr.se/demokratiledningstyrning/politiskstyrningfortroendevalda/kommunaltselfstyrelse/sastyrskommunenochregionen/darforarsjselfstyrelsebra.1567.html> (Hämtad 2020-12-02))

SKR. 2020b. *Kommunalt självstyre.*

<https://skr.se/demokratiledningstyrning/politiskstyrningfortroendevalda/kommunalsjalvstyre/sastyrskommunenochregionen.380.html> (Hämtad 2020-12-01)

SKR. 2020c. *Kommunernas åtaganden.*

<https://skr.se/tjanster/kommunerochregioner/faktakommunerochregioner/kommunernasataganden.3683.html> (Hämtad 2020-12-14)

SKR. 2020d. *Så styrs en kommun.*

<https://skr.se/demokratiledningstyrning/politiskstyrningfortroendevalda/kommunalsjalvstyre/sastyrskommunenochregionen/sastyrskommunen.735.html> (Hämtad 2020-12-01)

Bilagor

Bilaga A

Intervjuguide

INTRODUKTION

Intervjun startar klockan XX:XX med [intervjuobjekts namn].

Innan vi börjar med vår introduktion av studien vill vi bekräfta att du förstår att intervjun kommer att spelas in i syfte att transkriberas och jämföras med svar från andra intervjuobjekt. Vi kommer inte inkludera ditt namn, partiets namn, kommunens namn eller annan direkt identifierande information i uppsatsen. Den enda utomstående som tar del av all information förutom oss två är vår handledare Maiken Røed. Du kan när som helst dra dig ur studien och/eller kräva att vissa eller alla av dina intervjusvar inte används. Om det är någon fråga som du inte vill svara på så säger du bara det utan att behöva ange någon anledning. Om du så önskar så kan vi skicka direkta citat som vi vill använda i arbetet till dig så du kan bekräfta att vi citerar dig korrekt. Om du vill kan vi också skicka den färdiga uppsatsen någon gång efter nyår.

Vi studerar femte terminen på kandidatprogrammet i politik vid Lunds Universitet och genomför därför en intervjustudie av lokala partier, alltså partier som enbart har representation på lokal nivå. Vi vill ta reda på ledande partipersoners uppfattningar, perspektiv och åsikter om bland annat partiets historia, beslutsfattande, interndemokrati inom partiet, partikultur och medlemsengagemang.

Intervjun kommer ta mellan 30-60 minuter, om du har en viss tid att passa får du gärna säga det redan nu så att vi kan anpassa oss. Intervjun kommer ta formen av ett samtal där vi ställer frågor, men där du gärna får ge utvecklade svar och även komma med egna tankar. Om du har en fråga om hur vi definierar ett visst begrepp så är det bara att fråga. Jag kommer leda intervjun och ställa frågorna, medan min kurskamrat kommer anteckna och ibland flika in med en tanke. Då börjar vi med en lite mer personlig fråga.....

Intervjuguidens struktur och frågeställningar

Ämnestitlar och syftesbeskrivningar delges inte respondenten. De okursiverade frågorna ställdes som inledande frågor i början av nytt område. De kursiverade frågorna är ämnade att ge mer utvecklade svar på den inledande frågan och temat i allmänhet. Vi ser guiden som ett levande dokument och kommer anpassa frågorna allt eftersom fler intervjuer genomförs för att kunna få ut så relevant data som möjligt. En lista med relevanta begreppsdefinitioner har använts för att försäkra lika beskrivning och förståelse av de koncept vi nämner i frågorna.

Respondenten

Syfte: Att skapa en bild om respondentens roll i partiet och som person

Kan du berätta om dig själv som privatperson och vad du gör i partiet?

- *Vilken roll har du i partiet?*
- *Vad innebär dessa roller kortfattat?*
- *Hur länge har du varit aktiv?*
- *Varför är du aktiv i partiet?*
- *Hur har din roll i partiet ändrats?*
- *Har du något arbete eller annat viktigt uppdrag vid sidan av?*
- *Varför blev du aktiv i ditt parti?*
- *Har du tidigare varit aktiv i andra partier?*
- *Vill du jämföra dina upplevelser i de partier du varit aktiv i?*

Partiets historia och nuvarande ställning

Syfte: Skapa ett facesheet för partiet och ta reda på grundläggande information.

Skulle du vilja ge oss en generell bild av partiet?

- *Hur och när uppstod partiet? Varför uppstod partiet?*
- *Hur ser partiets relation med övriga partier ut? Politisk positionering, viktiga sakfrågor.*
- *Verkar partiet utifrån någon ideologisk övertygelse?*
- *Finns det några sakfrågor som är centrala för partiet?*
- *Vilken roll fyller partiet i den lokala politiken? Har denna roll ändrats?*
- *Vad skiljer ditt parti från (de lokala) partierna med riksdagsrepresentation?*
- *Hur har väljarstödet förändrats för partiet de senaste två valen? Vad tror du detta beror på?*
- *Hur jämförs det praktiska styret av partiet med hur styret beskrivs i partiets stadgar? Finns det skillnader?*

Förnyelsekapacitet inom den politiska organisationen

Syfte: Skapa en bild av hur situationen är i partiet och hur intervjupersonen uppfattar den.

Kan du beskriva hur partiet är organiserat?

- *Hur fattas beslut inom partiet?*
- *Vilka beslutsfattande organ finns i partiet?*
- *Hur arbetar dessa organ? Vem fattar vilka beslut?*
- *Hur har partiets ledning sett ut genom åren? Samma människor?*
- *Hur ofta byts medlemmar i partiledningen ut? Hur går detta till? På vilka grunder sker detta?*
- *Sker det regelbundet avhopp från partiet? T.ex. i form av representanter i fullmäktige eller i partistyrelsen. Varför tror du att det är så? Vilka anledningar har avhoppare gett?*

- *Hur anpassar sig partiet efter vad vanliga väljare tycker är viktigt?*
- *Hur anpassar sig partiet efter vad partiets medlemmar tycker är viktigt?*

- Hur ser möjligheterna ut till politisk påverkan för partiets medlemmar?

Rekryteringsförmåga till den politiska organisationen

Syfte: Skapa en bild av partiets förmåga att fylla positioner och bedriva intern och extern verksamhet.

- Hur många medlemmar har partiet? Hur jämför ni er med andra partier i kommunen?

- Vilken betydelse har "vanliga" medlemmar för partiets verksamhet?

- Har ni frivilliga som bidrar med tid och engagemang? Hur många jämfört med andra partier?

- Har partiet några avlönade tjänster? Vilka? Hur många?

- Hur bedriver partiet sina valkampanjer?

- Vilka resurser har partiet för att bedriva valkampanj?

- Hur har det sett ut när det kommer till att fylla förtroendeposter - kf och nämnder?

Konfliktlösning och krishantering

- Har ni haft några interna konflikter inom partiet? Vilka? Vilken typ?

- Hur gick ni tillväga för att lösa dessa konflikter? Hade du velat göra det annorlunda?

- Har ni någon gång upplevt en kris inom partiet? Kan du beskriva vad som hände?

- Långsiktig plan?

Begrepp

- Ideologisk övertygelse: Traditionella ideologiska dimensioner såsom vänster-höger, decentralisering-centralisering, osv.

- Beslut: Både stora beslut som val av styrelse och stadgeändringar, men också hantering av löpande politiska frågor och styrning av verksamheten.

- Beslutsfattande organ: Till exempel årsmöte, styrelse och fullmäktige-grupp.

- Partiledning: Den eller de som ansvarar för det löpande beslutsfattandet i partiet. Hur man ställer sig i aktuella politiska frågor osv.

- Interna konflikter: T.ex. öppen oenighet mellan personer eller grupperingar angående personliga frågor eller politiska frågor som inte enkelt kan hanteras och redas ut.

- Kris: Ett problem av sådan omfattning att det omedelbart behöver hanteras för att inte långsiktigt skada partiet.